

**10 ANI DE ACTIVITATE ÎN CONSOLIDAREA
STATULUI DE DREPT ÎN EUROPA DE SUD EST****PROVOCĂRI ȘI PERSPECTIVE****BUCUREȘTI, 23 FEBRUARIE****PROF. UNIV. DR. SIMINA TĂNĂSESCU**

Doamnelor și domnilor,

Vă mulțumesc frumos pentru invitația de a participa activ la acest moment aniversar.

Dați-mi voie să încep prin a felicita întreaga echipă a Konrad Adenauer Stiftung din România pentru Programul Stat de Drept Europa de Sud-Est, program care împlinește rotunda, frumoasa și încurajatoarea vârstă de 10 ani. Domnule Thorsten Geissler, felicitări pentru perseverența și tenacitatea cu care ați promovat proiectele Fundației Konrad Adenauer în România și în regiune în ultimii 5 ani.

Este o onoare și o încântare să mă pot adresa unor tineri atât de numeroși, formați în spiritul statului de drept și constituiți deja într-o adevărată rețea funcțională. Dat fiind speranța pe care ei o încarnează cred că astăzi nu sărbătorim trecutul, ci viitorul Fundației Konrad Adenauer în România. Dacă îmi aduc bine aminte, Cancelarul Konrad Adenauer a spus la un moment dat că «A privi înapoi, în trecut, are sens doar dacă servește viitorului». Din această perspectivă, a viitorului, doresc să mă adresez astăzi dumneavoastră.

Nu poate exista democrație fără justiție, tot așa cum nu poate exista democrație consolidată fără protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor. Peste 10 ani de aici înainte ar trebui să sărbătorim consolidarea democrației românești în spațiul european și deplina independență a justiției precum și asigurarea drepturilor și libertăților cetățenilor prin justiție.

Doamnelor și domnilor,

Am fost invitată să vorbesc astăzi despre statul de drept. Nu voi ține o prelegere universitară. După cum știți, ideea guvernării prin drept ne-a parvenit din Antichitate. Esența acestui concept a rămas aceeași de mii de ani. Dreptul (legea) controlează și limitează puterea. Aristotel avea dreptate când spunea că o guvernare prin legi este superioară guvernării prin oameni.

În doctrina germană a teoriei dreptului, noțiunea de stat de drept este strâns legată de exercitarea suveranității statului în baza constituției. Dieter Grimm spunea că noțiunea de Rechtsstaat se referă, pe de o parte, la guvernarea în baza legii și, pe de altă parte, la guvernarea prin intermediul legii. A governa în baza legii înseamnă că un stat

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

**PROGRAMUL STATUL DE
DREPT EUROPA DE SUD-EST**
THORSTEN GEISLER

Februarie 2016

www.kas.de/rspsoe

www.kas.de

nu numai că stabilește regulile pentru cetățeni, ci și respectă respectivele reguli. A governa prin intermediul legii înseamnă că regulile de conduită care trebuie respectate atât de stat, cât și de cetățeni sunt stabilite în forma legii și sunt adoptate conform procedurilor prevăzute de lege.

Totuși, legea este un rezultat al guvernării oamenilor și păstrează în conținutul său normativ un set de valori ale societății pe care o guvernează. Nu este ușor să disociezi în interiorul normei voința care a născut-o de conduita pe care o stabilește. De aceea, trebuie să ne aducem mereu aminte de Immanuel Kant, care afirma cu secole în urmă, punând bazele raționalismului în filozofie și doctrinei germane a statului de drept, că dreptul derivă din moralitate. Și mai am un singur citat, al unui francez îndrăgostit de Statele Unite; Alexis de Tocqueville spunea că „nu există țară în care legea să poată prevedea totul și în care instituțiile să poată înlocui rațiunea și moralurile”.

Aș spune că statul de drept este ceva mai mult decât respectarea legii. Este guvernarea în baza unei legi care este acceptată ca justă de cetățeni pentru că este conformă cu valorile moralei și ale eticii. Aceasta este însăși ideea dreptului, care ar trebui să călăuzească pașii oricărui jurist.

Mai sec și mai tehnic, statul de drept presupune domnia legii, încadrarea tuturor autorităților și puterilor publice prin norme juridice, acces liber la justiție ca ultimă formă de protecție efectivă a drepturilor și libertăților fundamentale, o societate civilă activă și participativă.

Reprezentantul Ambasadei Germaniei a amintit mai devreme discursul rostit ieri de Președintele României în fața Parlamentului cu referire la statul de drept. Într-adevăr, așa cum ne-a obișnuit, Președintele României a reiterat angajamentul ferm al instituției prezidențiale pentru asigurarea inde-

pendenței justiției, consolidarea statului de drept și consolidarea democrației în România. De altfel, în calitate de mediator între puterile statului și între stat și societate, care veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice, Președintele României a declarat în mod repetat că dorește să se asigure că procesul consolidării statului de drept și procesul consolidării independenței justiției vor continua în România și vor deveni ireversibile. Consolidarea statului drept și consolidarea independenței justiției sunt posibile numai în condițiile în care puterile statului se vor comporta loial unele față de altele, vor colabora și vor respecta dispozițiile constituționale și legale care le stabilesc competențele. Acesta este sensul discursului Președintelui României din fața Parlamentului. El corespunde rolului constituțional al Președintelui României, așa cum rezultă acesta din articolul 80 din Constituția României.

Doamnelor și domnilor,

Dacă ne raportăm la ce am spus mai devreme, atunci statul de drept presupune o mulțime de lucruri, despre care avem obligația să vorbim din ce în ce mai mult.

De exemplu, în anii care vor urma trebuie să dăm o atenție sporită calității legii și stabilității legislative în domeniile cheie ale vieții economice și sociale. Fără o lege clară, previzibilă și predictibilă este greu să construiești un stat de drept. Confuzia termenilor poate conduce la o confuzie a valorilor.

Trebuie să consolidăm și să îmbunătățim legislația în domeniul transparenței decizionale, prin adoptarea unor reguli clare cu privire la procesul de luare a deciziilor la nivelul Parlamentului, Guvernului și autorităților locale. Numai în condițiile unei maxime transparențe se poate realiza dezideratul unei societăți formate din cetățeni activi, interesați de binele societății și buna guvernare.

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

**PROGRAMUL STATUL DE
DREPT EUROPA DE SUD-EST**
THORSTEN GEISLER

Februarie 2016

www.kas.de/rspsoe

www.kas.de

De asemenea, trebuie să promovăm toleranța, libertatea conștiinței și libertatea de exprimare, în paralel cu toate celelalte drepturi și libertăți fundamentale. Protejarea minorității în statul de drept este posibilă doar cu respectarea principiului pluralismului. Prea mult timp paradigma confruntării a ghidat acțiunile autorităților publice și întreaga societate. De aceea este important dialogul și cooperarea loială.

Nu în ultimul rând, trebuie să asigurăm dreptul la un proces echitabil, un acces ușor și neîmpovărat la justiție. Statul de drept există doar dacă cetățenii au încredere că justiția este independentă, credibilă și funcțională.

Doamnelor și domnilor,

Vreau să vă urez succes în tot ce veți face de acum înainte pentru garantarea drepturilor și libertăților cetățeanului prin activitatea justiției ca serviciu public.

Avem șansa acum, la un sfert de veac de la căderea regimului comunist, să construim o societate a consensului, în care instituțiile să colaboreze pentru a fi eficiente în realizarea competențelor acordate de Constituție și legi. Să ne dorim și să realizăm o societate armonioasă, guvernată de spiritul statului de drept.

REFERINȚE

Aristotle, *Politics*, Book III, Part XVI (Kitchener: Batoche Books, 1999)

de Tocqueville, Alexis, *Despre democrație în America*, vol. I (București: Humanitas, 2005)

Grimm, Dieter, "Constitutions, Constitutional Courts and Constitutional Interpretation at the Interface of Law and Politics", în Bogdan Iancu (coord.), *The Law/Politics Distinction in Contemporary Public Law Adjudication* (Utrecht: Eleven Publishing, 2009)

Kant, Immanuel, *The Philosophy of Law. An Exposition of the Fundamental Principles of Jurisprudence as the Science of Right* (Edinburgh: T&T Clark, 1887)

Konrad Adenauer Stiftung, *Supporting the rule of law worldwide* (Berlin: Konrad Adenauer Stiftung, 2016), p. 3; material disponibil online: <http://www.kas.de/wf/doc/18140-1442-4-30.pdf>, consultat la 20.02.2016